NĚMECKÁ REVOLUCE A PROBLEMY MEZINÁRODNÍ.

I.

Revoluce připravená volbami z 5. března obdržela 21. března své legální posvěcení: Reichstag dal osobě Adolfa Hitlera plnou moc změniti ústavu Reichu a vládnouti bez kontroly. Jediná strana sociálních demokratů, která odepřela připojiti se k vnucené abdikaci, zůstala věrna weimarské republice. Centrum se sklonilo před hotovou věcí, před představením síly a hrozby. „Vaší volbou, prohlásil kancléř třetího Reichu, řeknete, jest-li chcete žíti v míru nebo ve válce s vládou." Na toto ultimatum odpověděl Mgr. Kaas pouze nesmělou zmínkou, dle soudu historie. „Hodina je tak těžká", prohlásil, „a proto je třeba jednat: k tomu je nezbytná národní jednota. Centrum, které bojovalo vždy za tuto jednotu, staví se nad stranické ohledy a podává ruku svým protivníkům".

Budoucnost skutečně ukáže, jestli němečtí katolíci, přiznávající tento oportunismus a podrobení, zachovali jejich morální situaci, ovoce to dlouhé trpělivosti a šikovné dovednosti, která byla nedávno pokládána za nesrovnatelnou. Bezpochyby v dlouhých předchozích jednáních Mgr. Kaase a Brüninga, plných zmatku a duchaplných sporů, ukáže prelát více sklonu k ochotě než bývalý kancléř. Ujišťuje se ale, že ani jeden, ani druhý neuvažují o boji. Prvý doufal pouze v nějaký zisk z odložení, druhý rozeznával se strachem éru náboženské persekuce. Tak se stalo, že centrum nese veškerou zodpovědnost za to, že dalo německé revoluci nepopíratelný legální základ. Aby mohla býti dána Hitlerovi pravoplatně všechna diktátorská práva, bylo třeba volby dvou třetin Reichstagu. Rozhodnutí centra ověřilo násilnost. Je jisté, že kdyby se nebylo podrobilo, Hitler, který povýšeně zamítl všechna vyjednávání, která mu byla navrhována, nezměnil by svého programu. Běh událostí by zůstal stejný. Weimarský režim by však nebyl býval pochován jeho vlastním zákonem.

Co skutečně udivuje v německé revoluci je, že byla provedena normálními prostředky. Překvapení z voleb 5. března v jižních státech: Bavorsku, Bádensku a Würtenbersku, od nichž se očekávalo, že budou čeliti hitlerovskému nátlaku, změnilo naprosto dané veličiny politického problému, na kterých byly rozvrženy kombinace odporu. Možné reakce, na příklad restaurace Wittelsbachů na bavorském trůně, ukázaly se býti 6. března zbytečnými a nebezpečnými. Jemné výpočty přívrženců centra byly úplně převráceny. Je pravda že komunisté a socialisté udrželi si udivující počet hlasů, přihlížíme-li k podmínkám za jakých německý národ volil. Ale i tento výsledek prospěl národním socialistům, poněvadž jim pomohl využíti hrozícího vnitřního nepokoje. K tomu ještě požár říšského sněmu a velká protikomunistická křížová výprava, vyvstalá následkem této nevysvětlitelné události, donutili mnoho nerozhodných k činu. Přiznává se, že ohromný poměr 90% voličů je z velké části výsledkem reakce vyvolané berlínským atentátem a z druhé strany pozoruhodným využitím radiotelefonické sítě se strany vlády.

Dva dny po 5. březnu nikdo již nepochyboval o jistých výsledcích voleb. Adolf Hitler a jeho důstojníci mluvili o národní revoluci a říšský president, který až doposud byl strážcem znění, jest-li že ne ducha, weimarské ústavy, mluvil stejně. Za tím účelem všimneme si některých podobností mezi revolucí španělskou, která nahradila monarchii republikou po obecních volbách a mezi revolucí německou, která zřizuje dik-

taturu na žádost obyvatelstva. Obě tyto revoluce byly provedeny zdánlivě legálně. Obě dvě, ačkoliv byly vedeny každá za jiným účelem, zdají se býti blízkými. Obě dvě, to je třeba přiznati, se odbyly za relativního pořádku.

Jaké jsou příčiny tohoto obecného svolení? Je třeba je hledati, abychom mohli poznati smysl hnutí a jeho budoucí následky. Neporozumíme znovuzřízení říše, jestliže nevidíme, že hitlerovská revoluce je revolucí středních vrstev. Jest protestací měšťáků, ruinovaných inflací, přesvědčených, že jejich vlast postoupila nespravedlivé pokoření a že toto pokoření nalézá vysvětlení ve vnitřní zradě. Jest následkem zjitření proti dělnické třídě, která dík syndikátním organisacím, podržela stálé mzdy, zatím co důchody svobodných zaměstnání nebo vlastníků se zmenšily. Jest výrazem zvláštního rozpoutání nenávisti proti marxismu, který je považován za zhoubnou doktrinu s cizí inspirací, poněvadž tato je israelitská, a která ničí základy rodiny a vlasti. Jest dále — tím spíše — klatbou proti bolševismu, rozšířenému v zemi lidmi, kteří nejsou čistými Němci.

Po léta mluvil Hitler o těchto tematech s jistou obratností a za pomoci neustálého bičování veřejného mínění. Strhl s sebou podrobené representanty bývalého Pruska, oběti inflace, universitní mládež zoufalou, že nemůže najíti zaměstnání přiměřené jejím studiím, nespokojence všech tříd a vše co touží v této zemi po znovuzřízení staré moci. Rozpoutal zároveň iluse a chutě. Dostav se k vládě šťastným seskupením okolností a milosti, chce dnes ovládnouti nebezpečné proudy a jednati jako státník. Jeho úloha je těžká, neboť vládu násilníků je těžko držeti na uzdě.

Je jisto, že zacházení s Israelity na různých místech v Německu je ohavné, neopodstatněné a nesmyslné. Jestliže to přiznáme, nepleteme se do vnitřní politiky Německa, ani řekneme-li že vysvětlení Göringova jsou zmatená a nedostatečná, nevzdalujeme se pravdy. Země, která žádá pro sebe naprostou rovnost práv, nemůže, aniž by uškodila své dobré pověsti, ukazovati, že odpírá svým obyvatelům býti si rovna před vnitřním právem. Navíc Hitler, tak starostlivý k poučením dějin, ví dobře, že podobné persekuce oslabily vždy stát, který je podnikl!

Budeme bezpochyby svědky pokusů o změnu. Můžeme předvídat, že lépe pochopený národní zájem a smysl pro disciplinu nabudou brzy vrchu v Německu nad rozpoutanými vášněmi. Nemůžeme také připustiti, že nové Německo nebude mnoho otáleti žádati na Francii, aby přezkoušela jeho požadavky, důvěřujíc v jeho dobrou vůli k míru. Jen aby nás tyto budoucí perspektivy nenalezly ani příliš překvapené ani příliš nerozhodné. Když jsme se byli pokusili naznačit v rychlosti co to je revoluce z 5. března, pokusíme se ukázati jak se stala nezadržitelnou a co s sebou přináší vedle svých hranic.

Proč se dostala k vládě strana národních socialistů čtyři měsíce po listopadových volbách, kdy se myslelo, že byly odhaleny všechny znaky její osudové dekadence? Proč měla takový úspěch ve volbách, že se mohla zmocniti normálně a bez odporu celého státního aparátu? Zdá se, že je tu něco nepochopitelného. Ale zamyslíme-li se nad událostmi, které se řítily od července 1932 do 5. března 1933, zpozorujeme, že lidé i věci přispívali o závod záměrům Adolfa Hitlera.

Hlavní události se odehrávaly v okolí presidenta říše. V maršálově paláci zdálo se na první pohled, že vše je obráceno proti vůdci národních socialistů: odvahu jakou měl býti protikandidátem Hindenburgovým, fakt, že voliči z východního Pruska mu dali většinu proti vítězi nad Tannenbergem, city generálního sekretáře von Meissnera, zaujatost plukovníka von Hindenburga, jehož vliv se zvětšuje tím více, čím víc stárne jeho otec a řeči samého Hitlera, přinesené k malému dvoru samozřejmě ihned jakmile byly

proneseny. Tento odpor maršálův byl zárukou pro střídající se kancléře, že budou ochráněni před zuřivou oposicí. Brüning jej využil zrovna tak, jako později von Schleicher a von Papen. Byl často tajnou hybnou silou vládních rozhodnutí. Oprávnil obrácení se na mimořádné moci, předvídané článkem 82 weimarské ústavy. On to byl, který nechal obsadit místa parlamentární vlády presidentskými kabinety. Ale poněvadž člověk jako maršál Hindenburg, který je samozřejmě spíše pruským ostřížem než politikem a spíše vojákem než právníkem, unaví se nutně dodržovat ustanovení konstituce, kterou považuje za mrtvou, musí se nesporně jednoho dne vyjíti z vypočítavého prohnanství a vytáček z ústavního práva a rozhodnouti se pro čin. Generál von Schleicher nechal propustit Brüninga, kterého označoval jako přívržence marxismu a dokonce komunismu, a stal se u presidenta Hindenburga mužem osudem předurčeným.

Je skutečně dovoleno ujistiti, že nemilost Brüningova byla úplně dílem von Schleichera. Jako vrchní důstojník Reichswehru byl tento ve stálých stycích s maršálem-presidentem. Měl k němu velkou úctu, která byla splácena rozsáhlou důvěrou, kterou dovedla ještě udržovati horlivost von Meissnera. Schleicher to byl, který uvedl na ministerský stolec von Papena tehdy naprosto neznámého u presidenta; on to byl, který vybral všechny ministry nového kabinetu; on inspiroval vnitřní politiku, která vzhledem k Hitlerovi zůstávala naprosto nepřátelskou. Pán Reichswehru doufal v možnost vzbudit mezi národními socialisty rozkol. Po marných pokusech u Göringa, obrátil se na Strassera, representanta socialisační tendence. Možná, že by se mu to bylo podařilo, kdyby Hitler, který má své zpravodaje a své spisy, nebyl včas odstranil podezřelého spolupracovníka. A Strasser neprojevil více odporu, než jej může dnes projeviti nějaký sociální demokrat.

Zvláštní je fysiognomie generála von Schleichera. Jí se vysvětlují mnohé události nejbližší minulosti. Typ důstojníka moderní armády: všeobecné vzdělání, chuť k politice ba i k intrikám daná k disposici vlasti, ctižádost, pýcha a jistá ironická tvářnost ducha vyplývaná v slovních hříčkách hodících se spíše do kasina gardových důstojníků. Jeho, dnes hojní nepřátelé, tvrdí, že se domníval získati těmito schopnostmi jisté vlivné Francouze. Myslíme, že spíše sociální myšlenky, které hlásal, jeho potvrzené připoutání k republikánské ústavě a jeho sen ovládati Německo v souhlase se syndikáty a parlamentem mu získaly ve Francii sympatie, které nemohl vysvětliti jeho program zahraniční politiky, úplně shodný s programem národních socialistů a spíše ještě obávanější. Ostatně málo záleží na těchto sporech. Jisto je, že generál von Schleicher a jeho protihitlerovský program byl jednoho dne zneuznán presidentem Hindenburgem zrovna tak, jako na jeho popud byl zneuznán kancléř Brüning a jeho tak řečený socialistický program.

Historická rozhodnutí bývají předcházena často nepatrnými příčinami. Říšský president byl se svým kancléřem v poměru maršála ku generálovi, — snadná situace. Plukovník Hindenburg se nacházel v mnohem horší posici podřízeného. Ale tento syn říšského presidenta, „syn, s kterým nebylo počítáno v ústavě", jak napsal Theodor Wolff v době kdy byl tisk ještě svobodný, rád se zúčastní otcovského vykonávání autority. Generál von Schleicher udělal chybu, že nechtěl uznat tento detail, který neušel von Papenovi, který je mužem dvora. Proto také se jednoho dne octl před tou samou pastí, kterou kdysi otevřel pod nohami svého předchůdce. Byv žádán, aby přestal zakrývat presidentským kabinetem svou socialisující a syndikalistickou politiku postavil se do jedné řady s dvěma druhy, s nimiž možná snil o státním převratu. Proto také major

Marx, jeho osobní tajemník, obdivuhodná to směsice mnicha a vojáka, nastoupil znovu službu ve vojsku a rada Planck, bývalý důstojník jízdní gardy, koná právě dlouhou studijní cestu v Americe. A co se týče generála von Schleichera, ujišťuje se, že píše ve formě pamětí historii presidentských proměn.

S von Papenem záležitost Hitlerova se obrátila. Tentokrát se jednalo o to, aby byl absorbován a tím odstraněn. Bylo mu nabídnuto, jemu, vůdci národních socialistů, kancléřství pod dozorem, to jest, že von Papen vicekancléř by zajistil svou osobou stálost presidentské idee a Hugenberg ochranu zájmů dynastie Hohenzollernů. Říšská obrana by zůstala neodvislá v rukou svého nejvyššího vůdce. Jižní katolické státy by měly brzdit národně socialistické vášně. Co se týče policie, ta by zůstala pohotova a věrna pod vedením vůdců obdařených důvěrou se shora.

Ale volby 5. března převrátily všechny rozpočty. Ukázalo se, že autorita katolického středu u venkovských mas nachází se na šikmé ploše. Od nynějška, bavorský venkovan nebo venkovanka bude se říditi při volbách spíše radami místního důvěrníka národních socialistů, než radami místního faráře; přívrženci monarchistických restaurací nepředstavují v Prusku více než 10% voličů. Neochraňuje se strana, která je již u vesla a která zahrnuje v sobě skoro většinu odevzdaných hlasů a která spoléhajíc na své mladé síly vysmívá se starému personálu, respektujíc však při tom staré symboly. A když se jí již pomáhalo v protisocialistické a protimarxistické kampani, tím spíše musel se sklonit prapor před vítězi z 5. března. To také udělal maršál-president připouštěje, že od 9. července existuje národní revoluce. Následky jsou již logické.

Bylo by bezpochyby hodně co říci o úpadku německé sociální demokracie. Jestliže porovnáme její chování s podrobením se centra, jehož politice dlouho podřizovala ve společném zájmu své třídní požadavky, usoudíme, že její oposice není bez odvahy. Přesto však je těžko uznati, že tato odvaha bude odměněna rychlým vrácením kapitálu. Sedmdesát let úsilí, obětí a organisace, kde bylo zničeno mnoho idealismu, se na nějaký čas ztrácí nebo mizí. Dílo by zasluhovalo spravedlivější odměny. Je však ale třeba říci, že německý socialismus podlehl pod tíhou vážných omylů. Nikde snad socialismus neměl tak vlivných vůdců jako v Německu. Vyjímaje generací proroků: Marxe, Engelse, Bebela a j., mužové jako Ebert, Hermann, Mueller, Hilferding nebo O. Braun měli význačné vlastnosti píle, svědomitosti, odvahy ba i patriotismu. Jak by bývalo Německo z roku 1918 mohlo býti ušetřeno úplného debaklu, kdyby socialisté nevzali na sebe vyjednávání s vítězi, zatím co vše se hroutilo a co pyšní páni utíkali nebo se schovávali. Byli daleci toho, aby zradili svou vlast jak je jim to vytýkáno, ale sloužili jí způsobem nejnevděčnějším, ale nejvíce účinným. Historie nestranější než nynější vášně jim zajisté zjedná právo. Ale jakmile byli u vlády, ti samí mužové nebyli než slabochy v administraci: slabí ku svým protivníkům, slabí ku svým povinnostem. Slibovali a nedodržovali, vypůjčovali bez úhrady, vydávali a nepočítali. Nechali vedle sebe, — ač to byli mužové bezúhoní — rozložiti se známky ohavných nedopatření. Skandál Barmatův nebo skandál bratří Sklareků daly nejjistější zbraně obžalobám hitlerismu proti sociální demokracii. Pro střední vrstvy, pro sedláky zkoušené hospodářskou krisí, pro všechny ty, které zasáhly těžké nemoce Evropy, znamená národně socialistická doktrina synonymum k obrození, k povznesení, k renaissanci. Je to těžké břímě, které ponese ve vykonávání moci. Pro ty ale, kteří si přejí zachovat režim svobody ke kterému jsou připoutáni, má to býti také výstrahou.

II.

Budoucí vyhlídky Führerovy.

Hitlerovská diktatura se zahnízdila v Německu a to na dlouho. Vše co nebylo hitlerovské musilo býti zticha nebo zmizeti. Všechno ustoupilo, všechno se sklonilo nebo sehnulo před sílou nebo násilím.

V této revoluci hrál magnetismus Adolfa Hitlera úžasnou úlohu. Führer se může honositi tím, že probudil útočné pudy, které spí v nitru každého Němce a které vynesly nedávno Němcům příjmí „barbarů".

Když opravdoví hiltlerovci prohlašují, že nemají nepřátelských plánů vůči cizině, jsou pravděpodobně upřímní. Jejich útočnost je dnes obrácena proti vnitřním nepřátelům: komunistům, sociálním demokratům a židům. Nicméně Hitlerův příklad a jeho obrovská propagace vytvořily v Německu nový typ člověka, jenž je pravým opakem mírumilovného a konciliantního občana, jakého je možno nalézti ještě v liberálních státech.

Hitlerovec je člověk do krajnosti galvanisovaný, divoký kastovník, který z té duše nenávidí vše co není na jeho straně a který je hotov šlapati po každém, kdo se postaví proti jeho vůli nebo proti jeho záměrům. Když se na jaře 1933 zjeví v berlínských ulicích nějaký S. A., učiní skoro stejný dojem jako rudá stráž v Petrohradě roku 1918. Všude, kde se objeví Hitlerův přívrženec, rozsévá hrůzu nebo aspoň strach; nikdo se sice neodváží vyhnouti se mu, ale každý se na něho bázlivě dívá. Uprostřed lidí, kteří se mohou brániti pouze holýma rukama, a jimž zavazí jejich civilní oděv, jeví se S. A. jako něco víc, oblečen ve svou bojovnou uniformu, v mohutné vysoké boty a nesoucí svou hrozivou zbraň. Když takový S. A. vejde se svým panovačným výrazem v obličeji do kavárny, ti kteří tam sedí ve větší společnosti hned značně zmlknou a ti, kteří jsou sami se okamžitě zahrabou do nějakého časopisu, zatím co ti, kteří hlasovali pro hákovitý kříž si pospíší pozdraviti zvednutím ruky....

Je-li tato hnědá vláda těžce a všude pociťována v hlavním městě, můžeme si snadno představiti kam až může jíti v malém obvodu venkovského města nebo vesnice. Tam, není-li člověk sám národním socialistou, nemůže už opravdu volně dýchati.

V Rusku rudí pobíjeli bílé. V Německu hnědí zabíjí zřídka, ale podrobují zato „podezřelé" mohutné mravní otravě.

Rozkaz je zcela prostý: mimo hitlerismus není spásy. Dokonce i němečtí nacionálové, kteří umožnili hitlerovcům chopiti se moci, nejsou již považováni za něco jiného než ostatní. Viděli jsme nedávno jak bylo zacházeno s brunswickými Stahlhelmy jako s obyčejnými sociálními demokraty. Čím více ubíhá čas, tím jasněji se projevuje touha hitlerovců zmocniti se vlády bez jakéhokoli rozdělování s někým.

Ministři náležející k jiným politickým stranám než ke straně národně socialistické budou se musiti bez pochyby v brzké době buď Hitlerovi podrobiti nebo se svého úřadu vzdáti. Von Papen, jehož funkce místokancléře plně neuspokojuje, doufal, že se stane ministerským předsedou pruským, ale tato funkce byla obsazena Göringem. Von Papen, který není již příslušníkem katolické strany a momentálně vesluje mezi dvěma proudy, ví, co musí činiti, chce-li zůstati persona grata.

Dojde-li k této metamorfose, je možno, že von Papen bude nakonec odměněn křeslem, kterého by si přál ještě víc, totiž křeslem sídlícím na Wilhelmstrasse. V tom pří-

padě by se von Neurath zase vrátil do Londýna... Pokud se týče Hugenberga, Seldteho a j., ti jsou již jen hříčkou v rukou svých hitlerovských kolegů.

Přece však na vrcholku zůstává stařec, který nemá nic hitlerovského a který ještě před několika měsíci nechtěl slyšet o Hitlerovi jako o kancléři. Jeho šedá hlava byla pokryta květy při postupimské slavnosti. Zasypal ho Führer tolika květy, že ho uspal a zadusil?...

Maršál Hindenburg je velmi starý; chtěl by si dávno odpočinouti. Již letos na podzim se vykládalo, že odejde do ústraní, jakmile budou rozřešeny vážně politické otázky, které si vyřešení vyžadovaly. Dnes už vyřešeny jsou. Německo má diktátora. Starý president usoudí snad brzy, že pro Třetí Říši jsou dva páni příliš mnoho...

Zázračný vzestup Adolfa Hitlera není tedy ještě u konce. Jeho nesmírná popularita, plebiscit osmnácti milionů Němců ho předurčují k prvnímu úřadu ve státě. Není však jisto, že sám Hitler a zejména jeho pretoriáni shledají tento titul za dostatečný. Když hledá modely, váhá Hitler mezi Cromwellem a Fridrichem II. Jeho snem je něco jako být nekorunovaným králem. Titul Reichsverweser (říšský správce) by konvenoval právě tak dobře jeho tajné ambici jako jeho zevní skromnosti.

Ve své řeči v říšském sněmu zamítl Führer možnost příští monarchistické restaurace. Učinil to stejně proto, aby nastal konec intrikám mnichovských Wittelsbachů i proto, aby zklamal naděje pruských legitimistů. Hitler nebyl nikdy monarchistou. Když se nyní stal diktátorem, proč by pracoval pro korunního prince? Nejstarší syn Excísaře je kandidátem německých nacionálů, není však kandidátem hitlerovců. Pravda je ta, že Staré Německo staví již dnes korunního prince proti Hitlerovi, poněvadž doufá, že takto bude položena nová a definitivní brzda jeho všemocným aspiracím. Avšak vůdce národních socialistů ví kde je nebezpečí a dovede se mu určitě vyhnout.

V případě, že by se jeho touhy splnily, neměl by již Hitler nic co záviděti Mussolinimu. Spíš Duce by mohl se závistí pohlížeti na Führera, svého německého napodobitele, jenž by neměl nad sebou žádný královský stín.

III.

Cesta zahraniční politiky.

Přitažlivost hitlerismu u německého národa, zejména u jeho středních vrstev, se vysvětluje sliby, které hitlerismus všude činil. Aby zavrhl minulost a přítomnost, prohlásil, že minulost i přítomnost jsou výsledkem vnitřní zrady a slabé a viné politiky. Aby sestrojil budoucnost, žádal sjednocení všech čistokrevných Němců v regenerované zemi. Sjednotiti se, aby se dosáhlo síly, to je program jeho vnitřní činnosti a od jeho úspěchu závisí také zahraniční úloha Německa. K jakým bezprostředním a vzdáleným cílům míří třetí říše? Jak bude formulovati své požadavky? Jaký bude jejich rytmus? Ani sám kancléř to ještě neví a proto také nechce se dotknouti tohoto tématu jinak než v neurčitých větách. Je však jisto, že chce stavěti celou svou politiku na síle. „Je třeba vzbuzovati strach, chceme-li býti respektováni; musíme býti mocní, chceme-li si zasloužiti přátelství; rovnost práv je v praxi zajištěna jen rovností prostředků.“ To jsou formulky, které je možno nalézti v rozhovorech všech lidí nového režimu. Všimněme si nyní jejich provádění.

Pokud se týče mírových smluv je posice hitlerismu známa. Ministr von Neurath

ji definoval takto: „Německo se nevzdá v žádném případě svého práva dožadovati se revise mírových smluv, jež jsou v rozporu se zásadami slavnostně přiznanými všemi mocnostmi na konci války. Tyto mírové smlouvy nemají již ani hmotné ani mravní základny. Aby byly revidovány co nejrychleji, jest nutno užíti účinných a pacifických prostředků, ale rozhodnutí musejí býti jasná a odvážná". Zdůrazňuje ostře svůj odpor proti diktátu, Hitlerův ministr zahraničních věcí neliší se příliš svou politikou od svých předchůdců. Nicméně předcházeje stadium odzbrojovací konference, od níž očekává praktické uznání rovnoprávnosti přiznané deklarací z 11. prosince 1932, to jest možnost vyráběti a míti všechny vojenské nástroje, jichž se užívá v jiných armádách, klade si von Neurath i požadavky územní.

Na Francii prý nežádá Německo nic, tak aspoň ujišťují Hitlerovi blízcí. Před Locarnem odpovědí danou císařskou vládou na Wilsonovu notu ze dne 5. listopadu dalo souhlas Německo k tomu, aby vrátilo Francii to co jí bylo vzalo roku 1871 a v tom směru prý nechce se stavěti proti versailleským ustanovením. Přesto však srovnáme-li tato ujišťování s určitým psaním nebo s určitými výroky, uvidíme, že se běžně činí rozdíl mezi Lotrinskem, které by bylo francouzskou zemí a Alsaskem, které by bylo zemí německou. Podobná tendence se projevuje u von Reibnitze, jenž píše do orgánů Stahlhelmů historické studie a jenž, jak se tvrdí, je v úplné shodě s Hitlerem, pokud jde o filosofické a historické tendence. Von Reibnitz je na příklad toho názoru, že nedorozumění a války Německa s Francií začaly za Ludvíka XIV., který odtrhl Alsasko od bezmocného Německa: „Kdyby v té době", píše von Reibnitz, „Francie se byla spokojila s francouzským Lotrinskem a byla nechala Německu německé Alsasko, historie by se byla ubírala zcela jinou cestou. A kdyby roku 1871 Bismarck se byl mohl postaviti proti militaristickým požadavkům a spokojiti se pouze s Alsaskem, nebylo by došlo ke světové válce." Je zřejmo, že von Reibnitz mluví mnohem nejasněji, pokud jde o definitivní vzdání se Německa zemí anektovaných roku 1871, než někteří jeho krajané, kteří chtějí dnes uklidniti Francouze. Pokud jde o Východní hranici, jeho učení je jasné: „Zkrácení Německa na východě je podle něho nejfatálnější omyl mírových smluv. Polský národ se dostal na špatnou cestu, na cestu expanse na západ. Znemožňuje takto navrácení do Evropy stálého a trvalého míru."

A opravdu je pro teoretiky hitlerismu dogmatem, že evropská kultura přechází stále více na východ. Germanismus tvoří blok vedený Německem, z čehož plyne nutnost Anšlusu, a tento blok se musí rozšiřovati na východ. „Staré vzdělané národy evropské", píše von Reibnitz v notě, kterou odevzdal jednomu francouzskému žurnalistovi, aby Francie mohla poznati názory, jež se zcela shodují, jak on tvrdí, s názory samého říšského kancléře, „žijí v příliš velikém množství na příliš malé ploše. Odtud také ono neustálé nebezpečí kontradikcí a válek. Naproti tomu na východě obrovská území jsou skoro prázdná, obývaná jen velmi slabou populací, jež je neschopna využíti přírodního bohatství. Sama příroda tu ukazuje cestu politice. Snad po trpkých zkušenostech přijde den, kdy i Polsko pozná, že není v jeho zájmu činiti dobyvatelské pokusy na západě a ničiti starou německou kulturu, nýbrž aktivně kolonisovati na východě."

Tuto cestu ukazují Němci Polákům, aby se i oni vyslovili pro revisi, které by se pak domáhali tím ostřeji a tím nebezpečněji, čím více utíká čas. Takové jsou základy filosofické a historické zahraniční politiky hitlerismu. Citoval jsem podobně slova von Reibnitze, protože jako autentický svědek nám ukazuje, jaké budou příští perspektivy německých požadavků.

IV.

Krise antisemitismu.

Přinese boj proti antisemitismu, který organisuje národně socialistická strana v Německu se zřejmým souhlasem a podporou říšské vlády, něco nového do nejpodivnější, do nejextravagantnější situace, která kdy vznikla ve velké civilisované zemi? Vše se stalo možným v Německu, kde jedna revoluční politická strana vnucuje násilnými prostředky svou diktaturu národu vysoké kultury a usiluje o to, aby byl vyloučen z národního života prvek, který s ním byl v úzkém vztahu až posud a jehož vliv svědčí o rozumné snaze usilovně vedené. V dnešním chaosu vzniklém „národní revolucí", jež v Německu panuje od té doby, co se Hitler dostal k moci, můžeme pouze konstatovati fakta a musíme se vzdáti vyvozování z nich nějaké celkové doktriny, nechceme-li vynášeti proroctví, ať už v tom či onom směru, jež mohou býti zítra vyvrácena skutečnostmi.

Onu „protižidovskou běsivost", která dnes řádí v Německu, by chtěli hitlerovci ospravedlniti tím, že prý je nutno učiniti konec onomu očerňování a pomluvám, které prý se systematicky provádějí v Anglii a zejména ve Spojených Státech proti německému vlivu a že je třeba přiznati německému národu právo hájiti se proti těm, kteří se snaží postaviti veřejné mezinárodní mínění proti němu. Je možné, že se přehání, když se mluví a píše o násilnostech německých národních socialistů, je možné, že Hitlerova vláda se snaží mírniti poněkud horlivost nacionálních úderných rot, ale dokázaná fakta — zatýkání, bojkot závodů vedených židy, vyloučení židů z veřejných úřadů, z advokacie, z veřejné správy, z tisku, z veřejných organisací a i ze soukromých podniků — tato fakta jsou sama dosti výmluvná a stačí sama k tomu, aby pohnula a pobouřila celé lidské svědomí. Hroziti německým židům úplným zničením proto, aby mezinárodní veřejné mínění se nemohlo zajímati o bídný osud celé jedné kategorie německého obyvatelstva, to je způsob mravního vydírání a vyhrožování, který se na konec může obrátiti jen proti těm, kteří neváhají sami ho užíti.

Protižidovská zášť, která charakterisuje hitlerovskou „národní revoluci" musí pobouřiti každý zdravý rozum, i když — a tu vlastně zejména — se postavíme na stanovisko nejjistějšího německého zájmu. Můžeme chápati, aniž bychom to ovšem schvalovali, že se v Německu rozpoutaly všechny revoluční vášně pod vlivem politických a sociálních záští. Mohli jsme viděti, jak bolševismus v Rusku využil třídního ducha za tím účelem, aby systematicky vyplenil všechny síly nepřátelské komunismu a diktatuře proletariátu. Viděli jsme, jak v Italii fašismus se ukázal nemilosrdným vůči politickým stranám i jednotlivcům, kteří zůstali věrni demokratickému ideálu a svobodnému duchu. To byly, zejména pokud jde o krvavou revoluci ruskou, sice odsouzeníhodné, ale konec konců vysvětlitelné, projevy revolučního hnutí namířeného proti myšlenkám a principům a chtějícího zavésti nový sociální a politický řád. V Německu jde však dnes o něco zcela jiného. „Národní revoluce" vítězícího hitlerismu chce podřaditi všechny problémy politické a sociální okamžitému a brutálnímu vyčištění rasy, což je absolutní nemožnost pro kteroukoliv moderní zemi. Antisemitismus podle tvrzení národních socialistů nemá svůj původ v náboženském sektářství nebo v nenávisti určité společenské třídy nebo konečně v naprostém zneuznání veškeré svobody myšlení a svědomí. Plyne z oné záhadné myšlenky, jež je nesrovnatelná se samými existenčními podmínkami moderního státu, ať už liberálního, fašistického nebo bolševického, že jest nutno vyřaditi

z národní aktivity všechny prvky, které byly již od dávné doby asimilovány německé kultuře a přizpůsobily se německému životu, ale které nejsou přece jen čisté německé rasy. Zatím co v zájmu všech moderních států je usnadniti úplnou asimilaci všech cizích prvků starých i nových, triumfující hitlerismus chce radikálně vyčistiti německou rasu a přivésti ji k duševním i mravním silám, které jsou odkazem jen německé krve. Středověk mohl se oddávati takovýmto ilusím. Moderní svět však, v němž zájmy, národy i státy navzájem na sobě závisejí, v němž pokrok umění, věd a průmyslu vytvořil zvláštního světového ducha, nemůže přijmouti takovou myšlenku, jež je současně naivní a tragická.

Krise německého antisemitismu, která tak hluboce pobouřila celý civilisovaný svět, potvrzuje jen, v jakém mravním chaosu úpí německý národ, v jakém duševním zmatku se zmítá svědomí tohoto velikého národa chtějícího ve svém zoufalství posledním smrtelným zápasem domoci se znova ztracené moci a prosperity. Protižidovská zášť je stejného rázu jako zášť protidemokratická, pomocí níž německý rasový boj doufá získati definitivně své panství. A právě bezmocnost ostatních politických stran, demokracie, organisací, jež se pokládaly za tak pevné, postaviti se proti tomuto panství „německé rasy" nás vede k tomu, abychom skoro věřili, že hitlerovská metoda hrůzy a brutálního potlačování je schopna dopracovati se výsledků, aspoň na čas, vzhledem k všeobecné demoralisaci, úpadku vůle všech a krisi autokritiky, která vrhá celý národ na šikmou plochu. Zhroucení německé sociální demokracie před náporem hitlerovců je jedním z nejžalostnějších obrazů, které kdy politika postavila před člověka, aby o nich uvažoval. Je to zničení, vyhlazení, jež nemá příkladu. Demise Otty Welse jako člena předsednictva druhé Internacionály, která znamená, jak se zdá, vystoupení německé sociální demokracie z této dělnické a socialistické Internacionály, v níž až dosud přece právě ona hrála hlavní roli, umožňuje nám učiniti si představu o nedostatku odvahy, jenž se projevuje u všech německých sil, které by se byly mohly postaviti na odpor Hitlerovu dobrodružství. Katolický střed, který se učenlivě sklonil před vůlí hitlerovské diktatury a hlasoval pro udělení plné moci „Führerovi", jenž byl jeho nejúhlavnějším nepřítelem, který jej zbavil vlády; sociální demokracie neodvažující se bojovati proti těm, kteří jsou pevně rozhodnuti vyřaditi ji z veřejného života vůbec; komunistická strana smiřující se se svým rozdrcením; konservativní nacionálové — bez jejichž pomoci nebylo by bývalo vítězství národních socialistů možné — podrobující se dnes tvrdé nadvládě Hitlerovy strany, jak to dokazuje podrobení se Stahlhelmů úderným rotám Hitlerovým: to vše ukazuje, kde vlastně je německý národ. Je ještě vůbec schopen nějakého odporu proti hitlerovské diktatuře? Může ještě najíti v sobě nezbytnou energii, aby se vymanil z dobrodružství, do kterého je vlečen? Budoucnost nám to řekne. Ale dnes je to chaos, útěk před odpovědností a souhlas se vším, i s tím nejhorším.

VNITŘNÍ A ZAHRANIČNÍ POLITIKA.

A. VNITŘNÍ.

Přestávka v práci a zasedání Národního Shromáždění byla vyplněna jednáním o celé řadě otázek hospodářských a politických. Byly stanoveny směrnice k provádění rozpočtu pro letošní rok, aby i po dřívějších již škrtech se zabránilo každému zbytečnému vydání; také byli jmenováni členové komise pro zhospodárnění veřejné správy z kruhů